Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

12 декември 2019 година*

„Преюдициално запитване — Социална политика — Директива 79/7/ЕИО — Равно третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване — Член 4, параграфи 1 и 2 — Член 7, параграф 1 — Изчисляване на обезщетенията — Директива 2006/54/ЕО — Равно третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите — Национална правна уредба, предвиждаща право на добавка към пенсията на жени, които са имали две или повече рождени или осиновени деца и получават зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност — Непредоставяне на такова право на намиращите се в същото положение мъже — Сходно положение — Пряка дискриминация, основана на пола — Дерогации — Липса“

По дело C-450/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (Съд по трудови и осигурителни спорове № 3 Херона, Испания) с акт от 21 юни 2018 г., постъпил в Съда на 9 юли 2018 г., в рамките на производство по дело

WA

срещу

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състава, R. Silva de Lapuerta, заместник-председател на Съда, M. Safjan (докладчик), L. Bay Larsen и C. Toader, съдии,

генерален адвокат: M. Bobek,

секретар: L. Carrasco Marco, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 13 юни 2019 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за WA, от F. Casas Corominas, abogado,

– за Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), първоначално от A. R. Trillo García, L. Martínez-Sicluna Sepúlveda и P. García Perea, а впоследствие от L. Martínez-Sicluna Sepúlveda и P. García Perea, letrados,

* Език на производството: испански.

– за испанското правителство, от L. Aguilera Ruiz, в качеството на представител,

– за Европейската комисия, първоначално от N. Ruiz García, C. Valero и I. Galindo Martín, а впоследствие от N. Ruiz García и C. Valero, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 10 септември 2019 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 157 ДФЕС и на Директива 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 година за прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите (ОВ L 204, 2006 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 8, стр. 262).

2 Запитването е отправено във връзка със спор между WA, баща на две деца, и Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Национален институт за социално осигуряване, Испания) относно отказа на последния да признае на WA право на добавка към пенсията като на жените, които са имали две или повече рождени или осиновени деца.

Правна уредба

Правото на Съюза

Директива 79/7/ЕИО

3 Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 година относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване (ОВ L 6, 1979 г., стр. 24; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 192) в първо и второ съображение предвижда:

„като има предвид, че принципът на равното третиране в сферата на социалното осигуряване следва да бъде приложен първо в законно установените схеми, които осигуряват закрила срещу рисковете болест, инвалидност, старост, трудова злополука, професионални заболявания и безработица, както и в разпоредбите, отнасящи се до социалното подпомагане дотолкова, доколкото те са предназначени да допълнят гореспоменатите схеми или да ги заменят;

като има предвид, че прилагането на принципа на равното третиране в сферата на социалното осигуряване не засяга разпоредбите относно закрилата на жените поради майчинство; като има предвид, че в това отношение държавите членки могат да приемат специфични разпоредби, предназначени за премахването на случаите на неравно третиране на жените“.

4 Член 1 от тази директива гласи:

„Настоящата директива има за цел постепенното прилагане в сферата на социалното осигуряване и на другите елементи на социалната закрила, предвидени в член 3, на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване, наричан по-долу „принцип на равното третиране“.

5 Член 2 от споменатата директива предвижда:

„Настоящата директива се прилага по отношение на трудоспособното население, включително на самостоятелно заетите лица, на работниците и на самостоятелно заетите лица, които са прекъснали дейността си поради заболяване, злополука или принудителна безработица и на лицата, търсещи работа, както и по отношение на пенсионираните или инвалидизирани работници и самостоятелно заети лица“.

6 Член 3, параграф 1 от същата директива гласи:

„Настоящата директива се прилага:

а) в законно установените схеми, които осигуряват закрила срещу следните рискове:

– болест,

– инвалидност;

– старост;

– трудови злополуки и професионални болести,

– безработица;

[…]“.

7 Член 4 от Директива 79/7 гласи:

„1. Принципът на равното третиране означава, че не се допуска каквато и да е дискриминация, основана на пола, пряко или косвено, в частност чрез позоваване на брачното или семейното положение, особено що се отнася до:

– обхвата на схемите и условията за достъп до тях,

– задължението за внасяне на осигурителните вноски и изчисляването на вноските,

– изчисляването на обезщетенията, включително и увеличенията, дължими за съпрузи и на издържани лица и условията, които определят продължителността и запазването на правото на обезщетение.

2. Принципът на равното третиране не засяга разпоредбите относно закрилата на жените по време на майчинство“.

8 Член 7 от тази директива гласи:

„1. Настоящата директива не засяга правото на държавите членки да изключват от приложното ѝ поле:

[…]

б) привилегиите, свързани с правото на пенсия за старост, предоставяни на лица, които са отгледали деца; придобиването на право на обезщетение след прекъсване на работа поради отглеждането на деца;

[…]

2. Държавите членки периодично правят преглед на изключенията по параграф 1, за да се уверят доколко е оправдано съществуването на тези изключения от гледна точка на социалното развитие в тази област“.

Директива 2006/54

9 Директива 2006/54 отменя Директива 76/207/ЕИО на Съвета от 9 февруари 1976 година относно прилагането на принципа на равното третиране на мъжете и жените по отношение на достъпа до заетост, професионалната квалификация и развитие, и на условията на труд (ОВ L 39, 1976 г.,стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 164), изменена с Директива 2002/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2002 г. (ОВ L 269, 2002 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 143).

10 Съображение 13 от Директива 2006/54 гласи:

„В решението си от 17 май 1990 г.[, Barber (C-262/88, EU:C:1990:209)] Съдът признава, че всички форми на професионални пенсии съставляват елемент от заплащането по смисъла на член 141 [ДЕО]“.

11 Член 1 от тази директива гласи:

„Целта на настоящата директива е да се осигури прилагането на принципа на равните възможности и равното третиране на жените и мъжете в областта на заетостта и професиите.

За тази цел тя съдържа разпоредби за прилагане на принципа на равното третиране по отношение на:

[…]

б) условията на труда, включително заплащането;

в) професионалните социално-осигурителни схеми.

[…]“.

12 Член 2, параграф 1 от споменатата директива предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

е) „професионални социално-осигурителни схеми“: схемите, които не са регулирани от Директива [79/7] и които имат за цел да предоставят на работници, независимо дали са заети или самостоятелно заети лица, в рамките на едно предприятие или група от предприятия, област на икономическа дейност или професионален сектор, или група професионални сектори, обезщетения, предназначени да допълнят или да заместят обезщетенията, предвидени в законно установените социално-осигурителни схеми, независимо дали участието в тези схеми е задължително или доброволно“.

Испанското право

13 Член 7, параграф 1 от Ley General de la Seguridad Social (Общ закон за социалното осигуряване) в консолидираната му редакция, одобрена с Real Decreto Legislativo 8/2015 (Кралски законодателен декрет 8/2015) от 30 октомври 2015 г. (BOE № 261 от 31 октомври 2015 г., стр. 103291) (наричан по-нататък „LGSS“), гласи:

„Независимо от пола, гражданското състояние или професията си, испанските граждани, които пребивават в Испания, и чужденците, които пребивават или се намират законно на испанска територия, участват в системата за социално осигуряване за зависещи от вноски обезщетения, ако упражняват дейност на територията на страната и ако са:

a) работници, които работят срещу възнаграждение при условията на член 1, параграф 1 от консолидирания текст на Estatuto de los Trabajadores [Статута на работниците] в някой от икономическите сектори или са приравнени от закона на такива, независимо дали са наети за изпълнение на временни, сезонни, постоянни или „fijos discontinuos“ работи и дейности, включително и работници, които извършват работа от разстояние, и във всички случаи независимо от професионалната категория, формата и размера на получаваното възнаграждение и общия характер на трудовото правоотношение,

b) самостоятелно заети лица, които притежават лични или семейни предприятия, навършили са 18 години и отговарят на изрично предвидените в настоящия закон или в приетата за прилагането му правна уредба условия;

c) работници, които са членове на работнически кооперации;

d) студенти;

e) държавни, цивилни и военни служители“.

14 Член 60, параграф 1 от LGSS гласи:

„Въз основа на техния демографски принос за социалното осигуряване с оглед броя на децата, които са имали, се отпуска добавка към пенсията на жените, които са имали родени или осиновени деца и получават зависеща от вноски пенсия за осигурителен стаж и възраст, наследствена пенсия или пенсия за инвалидност по който и да е режим от системата за социално осигуряване.

Тази добавка, която във всяко отношение има правното естество на зависеща от вноски държавна пенсия, представлява сума, получена в резултат от прилагането към основния размер на посочените пенсии на определен процент, който зависи от броя на децата съгласно следната скàла:

a) при две деца: 5 %.

b) при три деца: 10 %.

c) при четири или повече деца: 15 %.

При преценката дали лицето има право да получи добавката и при определянето на размера ѝ се вземат предвид единствено децата, които са родени или осиновени преди настъпването на събитието, пораждащо правото на съответната пенсия“.

15 Член 196, параграф 3 от LGSS предвижда:

„Обезщетението за пълна трайна загуба на работоспособност се изплаща под формата на пожизнена пенсия“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

16 С решение от 25 януари 2017 г. INSS отпуска на WA пенсия за пълна трайна загуба на работоспособност в размер на 100 % от основния размер (наричано по-нататък „решението от 25 януари 2017 г.“). Пенсията е в размер на 1603,43 EUR месечно и подлежи на осъвременяване.

17 WA подава предварителна жалба по административен ред срещу решението, тъй като счита, че като баща на две дъщери има право на основание член 60, параграф 1 от LGSS да получава добавка към пенсията (наричана по-нататък „разглежданата добавка към пенсията“) в размер на 5 % от първоначалния ѝ размер при същите условия като жените, които са майки на две деца и получават зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност по испанската система за социално осигуряване.

18 С решение от 9 юни 2017 г. INSS отхвърля жалбата на WA и потвърждава решението от 25 януари 2017 г. INSS посочва, че разглежданата добавка към пенсията се отпуска изключително на жени, които получават зависеща от вноски пенсия по испанската система за социално осигуряване и които са майки на две или повече деца, поради демографския им принос за социалното осигуряване.

19 Междувременно, на 23 май 2017 г. WA обжалва решението от 25 януари 2017 г. пред Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (Съд по трудови и осигурителни спорове № 3 Херона, Испания), като иска да му бъде признато право да получава разглежданата добавка към пенсията.

20 На 18 май 2018 г. Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (Съд по трудови и осигурителни спорове № 3 Херона) е уведомен, че WA е починал на 9 декември 2017 г. Като негов правоприемник в главното производство встъпва съпругата му DC. Запитващата юрисдикция посочва, че при това положение евентуалното изплащане на разглежданата добавка към пенсията следва да е до датата на смъртта на WA.

21 Според запитващата юрисдикция член 60, параграф 1 от LGSS предоставя право на разглежданата добавка към пенсията на жени, които са имали две или повече родени или осиновени деца, поради демографския им принос за социалното осигуряване, докато намиращите се в същото положение мъже нямат право на такава добавка. Запитващата юрисдикция изразява съмнение относно съответствието на такава разпоредба с правото на Съюза.

22 Всъщност според нея понятието „демографски принос за социалното осигуряване“ в член 60, параграф 1 от LGSS важи както за жените, така и за мъжете, тъй като възпроизводството и отговорността за полагането на грижи, за издръжката и за отглеждането на децата се поема както от майката, така и от бащата. Поради това запитващата юрисдикция счита, че прекъсването на работа поради раждане, осиновяване или полагане на грижи за децата може да засегне еднакво мъжете и жените независимо от демографския им принос към социалното осигуряване. В този смисъл според нея член 60, параграф 1 от LGSS въвежда необоснована разлика в третирането, която облагодетелства жените и ощетява намиращите се в същото положение мъже.

23 Запитващата юрисдикция все пак счита, че възпроизводството предполага много по-големи жертви в лично и професионално отношение от страна на жените. Всъщност бременността и раждането има за тях очевидни биологични и физиологични последици, които засягат както физиката им, така и работата им и оправданите им очаквания за професионално развитие. Ето защо разпоредбите на член 60, параграф 1 от LGSS биха могли да се считат за обосновани от биологична гледна точка, доколкото имат за цел да закрилят жените от последиците на бременността и майчинството.

24 При тези обстоятелства Juzgado de lo Social nº 3 de Gerona (Съд по трудови и осигурителни спорове № 3, Херона) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Нарушава ли принципа на равно третиране, който забранява всяка форма на дискриминация, основана на пола, закрепен в член 157 [ДФЕС] и в Директива [76/207], изменена с Директива [2002/73] и преработена с Директива [2006/54], национална правна разпоредба (по-конкретно член 60, параграф 1 от [LGSS]), която, въз основа на техния демографски принос за социалното осигуряване, признава право на добавка към пенсията на жените, които са имали родени или осиновени деца и които получават зависеща от вноски пенсия за осигурителен стаж и възраст, наследствена пенсия или пенсия за инвалидност по който и да е режим от системата за социално осигуряване, но не признава това право на мъжете в еднакво положение?“.

По преюдициалния въпрос

Предварителни бележки

25 В рамките на въведеното с член 267 ДФЕС производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда последният трябва да даде на националния съд полезен отговор, който да му позволи да реши спора, с който е сезиран. С оглед на това при необходимост Съдът трябва да преформулира въпросите, които са му зададени. Всъщност задача на Съда е да тълкува всички разпоредби от правото на Съюза, които са необходими на националните юрисдикции, за да се произнасят по споровете, с които са сезирани, дори тези разпоредби да не са изрично посочени във въпросите, отправени от тези юрисдикции до Съда (решения от 26 юни 2008 г., Wiedemann и Funk, C-329/06 и C-343/06, EU:C:2008:366, т. 45 и от 8 май 2019 г., PI, C-230/18, EU:C:2019:383, т. 42).

26 Въпреки че в случая запитващата юрисдикция формално е ограничила въпроса си до тълкуването на разпоредбите на член 157 ДФЕС и на Директива 2006/54, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което тя е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила или не във въпроса си. В това отношение Съдът трябва да извлече от цялата информация, предоставена от запитващата юрисдикция, и по-специално от мотивите на акта за преюдициално запитване, разпоредбите от правото на Съюза, които изискват тълкуване предвид предмета на спора (вж. в този смисъл решение от 12 януари 2010 г., Wolf, C-229/08, EU:C:2010:3, т. 32 и от 8 май 2019 г., PI, C-230/18, EU:C:2019:383, т. 43).

27 В случая WA, който е баща на две деца, предявява искане на основание член 60, параграф 1 от LGSS да му бъде отпусната разглежданата добавка към зависещата му от вноски пенсия за пълна трайна загуба на работоспособност.

28 В това отношение следва да се припомни, че понятието „заплащане“ по смисъла на член 157, параграф 2 ДФЕС включва пенсиите, които зависят от трудовото правоотношение, обвързващо работника и работодателя, с изключение на тези, които произтичат от законоустановена схема,

за финансирането на която работниците, работодателите и евентуално публичните власти допринасят в степен, която се определя не толкова от трудовото правоотношение, колкото от съображения, свързани със социалната политика. В този смисъл това понятие не включва социалноосигурителни схеми или плащания, като пенсии за осигурителен стаж и възраст, пряко уредени със закон, с изключение на аспектите на колективно договаряне в рамките на предприятието или съответния професионален отрасъл, които са задължително приложими към общи категории работници (решение от 22 ноември 2012 г., Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, т. 20 и цитираната съдебна практика).

29 Зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност като получаваната от WA, въз основа на която се изчислява разглежданата добавка към пенсията, изглежда, обаче не се определя толкова от трудовото правоотношение между работника и работодателя, колкото от съображения, свързани със социалната политика по смисъла на цитираната в предходната точка от настоящото решение съдебна практика.

30 Освен това в член 60, параграф 1 от LGSS се уточнява, че разглежданата добавка към пенсията във всяко отношение има правното естество на зависеща от вноски държавна пенсия.

31 Съображенията, свързани със социалната политика, държавната организация, етиката или дори проблемите от бюджетно естество, които са били или е могло да бъдат от значение при въвеждането на дадена схема от националния законодател, не могат обаче да надделеят, ако пенсията се отнася само до особена категория работници, ако тя зависи пряко от прослуженото време и ако размерът ѝ се изчислява въз основа на последната заплата (решения от 28 септември 1994 г., Beune, C-7/93, EU:C:1994:350, т. 45 и от 22 ноември 2012 г., Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, т. 23).

32 В това отношение следва да се отбележи, че както твърди и INSS, първото от трите условия, изглежда, не е изпълнено, тъй като в преписката, с която разполага Съдът, няма данни, че зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност като разглежданата в главното производство се отнася само до особена категория работници.

33 Поради това такава зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност не попада в обхвата на понятието „заплащане“ по смисъла както на член 157, параграфи 1 и 2 ДФЕС, така и на Директива 2006/54 (вж. в този смисъл решения от 13 февруари 1996 г., Gillespie и др., C-342/93, EU:C:1996:46, т. 14, от 22 ноември 2012 г., Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, т. 25 и от 14 юли 2016 г., Ornano, C-335/15, EU:C:2016:564, т. 38).

34 Освен това от член 1, втора алинея, буква в) във връзка с член 2, параграф 1, буква е) от Директива 2006/54 следва, че тази директива не се прилага по отношение на уредените с Директива 79/7 законоустановени схеми.

35 Разглежданата добавка към пенсията би могла обаче да попада в приложното поле на споменатата директива, ако е част от законоустановена схема за закрила от някой от изброените в член 3, параграф 1 от Директива 79/7 рискове, а именно инвалидност, и ако е пряко и ефективно свързана със закрилата срещу този риск (вж. в този смисъл решения от 16 декември 1999 г., Taylor, C-382/98, EU:C:1999:623, т. 14 и от 22 ноември 2012 г., Elbal Moreno, C-385/11, EU:C:2012:746, т. 26).

36 Всъщност тази добавка към пенсията има за цел да защити жените, които са имали две или повече родени или осиновени деца и получават пенсия за инвалидност, и да им гарантира, че могат да разполагат с необходимите средства по-специално за задоволяване на нуждите им.

37 При тези обстоятелства поставеният въпрос следва да се разбира като искане по същество да се установи дали Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която на основание на демографския принос за социалното осигуряване предоставя право на добавка към пенсията на жени, които са имали две или повече родени или осиновени деца и които получават зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност по националната схема за социално осигуряване, докато намиращите се в същото положение мъже нямат право на такава добавка към пенсията.

По същество

38 Съгласно член 4, параграф 1, трето тире от Директива 79/7 принципът на равно третиране означава, че не се допуска каквато и да било дискриминация, основана на пола, пряко или косвено, в частност чрез позоваване на брачното или семейното положение, особено що се отнася до изчисляването на обезщетенията.

39 Главното производство се отнася до изчисляването на общия размер на пенсията за трайна загуба на работоспособност на мъж, който е имал две деца и иска да получава разглежданата добавка към пенсията.

40 Член 60, параграф 1 от LGSS предвижда, че въз основа на техния демографски принос за социалното осигуряване се отпуска добавка към пенсията на жените, които са имали две или повече родени или осиновени деца и получават по-специално зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност по режим от системата за социално осигуряване. Намиращите се в същото положение мъжете обаче не получават такава добавка към пенсията.

41 В този смисъл посочената национална правна уредба явно третира по-неблагоприятно мъжете, които са имали две или повече родени или осиновени деца. Такова по-неблагоприятно третиране е основано на пола и може да представлява пряка дискриминация по смисъла на член 4, параграф 1 от Директива 79/7.

42 Съгласно постоянната практика на Съда дискриминация е налице при прилагането на различни правила към сравними положения или при прилагането на едно и също правило към различни положения (решения от 13 февруари 1996 г., Gillespie и др., C-342/93, EU:C:1996:46, т. 16 и от 8 май 2019 г., Praxair MRC, C-486/18, EU:C:2019:379, т. 73).

43 С оглед на това следва да се провери дали установената с разглежданата в главното производство национална правна уредба разлика в третирането на мъжете и жените се отнася до категории лица, които се намират в сравнимо положение.

44 Изискването положенията да бъдат сравними, не налага същите да бъдат идентични, а само сходни (решение от 26 юни 2018 г., MB (Промяна на пола и пенсия за осигурителен стаж и възраст), C-451/16, EU:C:2018:492, т. 41 и цитираната съдебна практика).

45 Сравнимостта на положенията трябва да се анализира не общо и абстрактно, а специфично и конкретно по отношение на всички характеризиращи ги елементи, с оглед по-специално на предмета и целта на националната правна уредба, която установява разглежданото различие, както евентуално и на принципите и целите в областта, към която се отнася тази национална правна уредба (решение от 26 юни 2018 г., MB (Промяна на пола и пенсия за осигурителен стаж и възраст), C-451/16, EU:C:2018:492, т. 42 и цитираната съдебна практика).

46 По отношение на преследваната с член 60, параграф 1 от LGSS цел, а именно да се възнагради демографският принос на жените за социалното осигуряване, следва да се констатира, че приносът на мъжете за демографията е също толкова необходим, колкото и този на жените.

47 С оглед на това съображението за демографски принос за социалното осигуряване не би могло само по себе си да обоснове твърдението, че мъжете и жените не се намират в сравнимо положение с оглед на отпускането на разглежданата добавка към пенсията.

48 В отговор на поставен от Съда писмен въпрос испанското правителство все пак подчертава, че разглежданата добавка към пенсията не цели единствено възнаграждаване на жените, които са имали две или повече две деца, за демографския им принос към социалното осигуряване. Добавката е замислена и като мярка за намаляване на разликите в пенсиите на мъжете и жените поради липса на еднакви възможности за професионално израстване. Целта е да се гарантират адекватни пенсии на жените, които са внасяли по-малко осигурителни вноски и съответно получават по-ниски пенсии, тъй като обстоятелството, че са имали две или повече деца, ги е принуждавало да прекъсват или пък да съкратят професионалната си кариера.

49 В писменото си становище INSS посочва също и че разглежданата добавка към пенсията е обоснована от съображения, свързани със социалната политика. За целта INSS представя редица статистически данни, от които е видна разликата между размера на пенсиите на мъжете и жените, както и разликата между размера на пенсиите, от една страна, на жените без деца или с едно дете и от друга страна, на жените, които са имали две или повече деца.

50 По отношение на целта за намаляване на разликата между размера на пенсиите на жените и мъжете чрез предоставяне на разглежданата добавка към пенсията следва да се отбележи, че член 60, параграф 1 от LGSS е насочен поне отчасти към закрилата на жените в качеството им на родител.

51 При все това обаче, от една страна, става въпрос за качество, което могат да притежават както мъжете, така и жените, и от друга страна, по отношение на отглеждането на децата положението на бащата и положението на майката могат да бъдат сравними (вж. в този смисъл решения от 29 ноември 2001 г., Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, т. 56 и от 26 март 2009 г., Комисия/Гърция, C-559/07, непубликувано, EU:C:2009:198, т. 69).

52 В частност обстоятелството, че по принцип жените се грижат за отглеждането на децата и поради това търпят повече неблагоприятни последици в професионален план, не може да изключи сравнимостта на положението им с това на мъж, който е поел грижата за отглеждането на децата си и който по тази причина търпи същите неблагоприятни последици за професионалната си кариера (вж. в този смисъл решение от 29 ноември 2001 г., Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, т. 56).

53 При тези обстоятелства, както отбелязва генералният адвокат в точка 66 от заключението си, наличието на статистически данни, които доказват съществуването на структурни различия между размерите на пенсиите на жените и мъжете, не е достатъчно, за да може да се заключи, че с оглед на разглежданата добавка към пенсията жените и мъжете не се намират в сравнимо положение като родители.

54 Съгласно практиката на Съда дерогиране на забраната по член 4, параграф 1 от Директива 79/7 за каквато и да е пряка дискриминация, основана на пола, е възможно единствено в изчерпателно изброените от разпоредбите на тази директива случаи (вж. в този смисъл решения от 3 септември 2014 г., X, C-318/13, EU:C:2014:2133, т. 34 и 35 и от 26 юни 2018 г., MB (Промяна на пола и пенсия за осигурителен стаж и възраст), C-451/16, EU:C:2018:492, т. 50).

55 По отношение на съображенията за дерогиране следва да се отбележи, на първо място, че съгласно член 4, параграф 2 от Директива 79/7 принципът на равното третиране не накърнява разпоредбите относно закрилата на жените поради майчинство.

56 В това отношение от практиката на Съда следва, че като предоставя на държавите членки правото да оставят в сила или да предвидят разпоредби, осигуряващи тази закрила, член 4, параграф 2 от Директива 79/7 признава за оправдано с оглед на принципа на равното третиране на половете, от една страна, да се закриля биологичното състояние на жената по време на бременността ѝ и след това и от друга страна, да се закрилят особените отношения между жената и нейното дете през периода след раждането (вж. в този смисъл по отношение на Директива 76/207 решения от 12 юли 1984 г., Hofmann, 184/83, EU:C:1984:273, т. 25 и от 19 септември 2013 г., Betriu Montull, C-5/12, EU:C:2013:571, т. 62).

57 В случая обаче член 60, параграф 1 от LGSS не установява каквато и да било връзка между предоставянето на разглежданата добавка към пенсията и ползването на отпуск по майчинство или неблагоприятните последици за жените за професионалната им кариера поради прекъсване на трудова дейност през периода след раждането.

58 Споменатата добавка се предоставя по-специално и на жени, които са осиновили деца, което показва, че националният законодател не е имал намерение да ограничи предоставяната с член 60, параграф 1 от LGSS закрила само до биологичното състояние на жените след раждане.

59 Освен това, както отбелязва генералният адвокат в точка 54 от заключението си, в действителност разглежданата разпоредба не изисква жената да е спряла работа след раждането, като по този начин липсва условие тя да е ползвала отпуск по майчинство. Такъв е по-специално случаят, когато жената е родила, преди да навлезе на пазара на труда.

60 Ето защо следва да се приеме, че добавка към пенсията като разглежданата в главното производство не попада в приложното поле на предвиденото в член 4, параграф 2 от Директива 79/7 изключение от забраната за дискриминация.

61 На второ място, член 7, параграф 1, буква б) от Директива 79/7 предвижда, че тази директива не засяга правото на държавите членки да изключват от приложното ѝ поле привилегиите, свързани с правото на пенсия за старост, предоставяни на лица, които са отглеждали деца, и придобиването на право на обезщетение след прекъсване на работа поради отглеждането на деца.

62 В това отношение е важно да се отбележи, че при всички случаи член 60, параграф 1 от LGSS предвижда като условие за предоставяне на разглежданата добавка към пенсиите не отглеждането на деца или наличието на периоди на налагащо се поради това прекъсване на работа, а само жените да са имали две или повече родени или осиновени деца и да получават зависеща от вноски пенсия за осигурителен стаж и възраст, наследствена пенсия или пенсия за инвалидност по режим от системата за социално осигуряване.

63 Следователно член 7, параграф 1, буква б) от Директива 79/7 не е приложим към обезщетение като разглежданата добавка към пенсията.

64 Накрая и в допълнение към изложеното, член 157, параграф 4 ДФЕС предвижда, че за да се осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот, принципът за равно третиране не е пречка всяка държава членка да запази или да приеме мерки, предвиждащи специфични придобивки за улеснение на упражняването на професионална дейност от недостатъчно представения пол или да предотврати или да компенсира неизгоди в професионалната кариера.

65 Посочената разпоредба не е приложима обаче за национална правна уредба като член 60, параграф 1 от LGSS, тъй като разглежданата добавка към пенсията предоставя допълнителни средства на жените към момент, когато им се отпуска по-специално пенсия за трайна загуба на работоспособност, без при това да решава свързани с професионалната им кариера проблеми и

явно без да може да компенсира възникналите в резултат на това за тях неблагоприятни последици посредством помощ, която да осигури на практика пълна равнопоставеност между мъжете и жените в професионалния живот (вж. в този смисъл решения от 29 ноември 2001 г., Griesmar, C-366/99, EU:C:2001:648, т. 65 и от 17 юли 2014 г., Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, т. 101)

66 Ето защо следва да се констатира, че национална правна уредба като разглежданата в главното производство представлява забранена от Директива 79/7 пряка дискриминация, основана на пола.

67 С оглед на изложените съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че Директива 79/7 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предоставя право на добавка към пенсията на жени, които са имали две или повече родени или осиновени деца и получават зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност по национална схема за социално осигуряване, докато намиращите се в същото положение мъже нямат право на такава добавка към пенсията.

По съдебните разноски

68 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Директива 79/7/ЕИО на Съвета от 19 декември 1978 година относно постепенното прилагане на принципа на равното третиране на мъжете и жените в сферата на социалното осигуряване трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като разглежданата в главното производство, която предоставя право на добавка към пенсията на жени, които са имали две или повече родени или осиновени деца и получават зависеща от вноски пенсия за трайна загуба на работоспособност по национална схема за социално осигуряване, докато намиращите се в същото положение мъже нямат право на такава добавка към пенсията.

Подписи